

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
ára 10 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm-ként 6 fillér-
többesbri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adtnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz.

Iparra magyar!

„Tengerre magyar!“ E buzdító két szót olvassuk már a Gáspár János-féle IV-ik oszt. számára írt olvasókönyv „Tenger“ cz. olvasmányának a végén is. És ez igen helyes és közhasznú buzdítás. Azonban csak ott válik be a valóságban, a hol erre nézve tér és alkalom kínálkozik. Szóval szükség van e buzdításra a tenger és a hajókázható folyók vidékén.

De hát — a hol nincs tenger, vagy hajókázható folyó — ott mire buzdítsuk az embereket? Ott a buzdítás jelszava legyen ez: Iparra magyar!

No! ugyan miért annyira iparra? — kérdezhetik a kishitűek és az aggódók. Mi lesz, ha mindenki iparos lesz? Most is alig élhetnek egymástól a szegény iparosok!

Mindnyájok megnyugtatóra legyen mondva, sohasem fog bekövetkezni, hogy mindenki iparos legyen. De hogy alig élhetnek, ez igaz. Minek okát részben a fénytűzésben és a vendéglők gyakori látogatásában találok, részben pedig az iparos tanoncok hiányos nevelésében. A jövő nemzedék jól nevelésétől függ az iparosok boldogulása.

És már lássuk azt, hogy miért menjen iparra a magyar? Azért kell iparra mennie, vagyis helyesebben **m e s t e r s é g e t t a n u l n i a**, mert nézetem szerint — ez a legbiztosabb és a legjövődélmezőbb kenyér-

kereseti, megélhetési mód. A tisztességes iparos embernek mindenhol kelete van és lesz ezen a földön.

Azért kell iparra mennie, mert a mi népünk a nyugoti országok lakóival szemben el van maradva az ipar és kereskedés terén.

Azért kell iparra mennie a magyarnak, mert a mi országunk a központ és véd-bástya a kelet és nyugot között s épen ezért nálunk az iparnak jövője van. S ha őseink karddal mutatták meg, hogy mi az a magyar vitézség és becsület, mi, az utódok mutassuk meg kezünk és eszünk munkájával azt, hogy mire képes és mit tud a magyar.

Iparra magyar azért, mert a tisztességes iparos előtt még az ellenség is kalapot emel és békejobbot nyújt neki! S ha az ellenség elvonná is tőlünk e vérel szerzett földet — a mitől Isten örökre őrizze mi magyar hazánkat — még akkor sem esnék ki a „kenyérnek botja“ a mi kezeinkből, mert a mesterséget csak a betegség, vagy a halál veheti el tőlünk.

Iparra magyar azért, mert a bölcs azt mondja, hogy a ki az ő foglalkozása mellett nem tud még valami más mesterséget is, az semmit sem tud! Épen ezért — a ki tudós — tanuljon zenét, festészetet, vagy rajzot; a földműves tanuljon mesterséget és olvasson a jó könyvekből; az iparos a mestersége mellett szeressen tanulni, olvas-

gatni, földet művelni stb., mert csak így haladhat mindenik előre.

E czélból vegyünk példát a legnagyobb magyartól, gróf Széchenyi Istvántól, ki azt mondta: „Magyarország nem volt, hanem lesz“, de csak úgy, ha olyanok leszünk, mint ő volt, ki karddal, kézzel, eszszel és szívvvel, anyagilag is minden erejéből igyekezett felvirágoztatni és boldoggá tenni mi magyar hazánkat. Olvassátok csak el „Hitel“, „Világ“ stb. cz. munkáit, megtudjátok, hogy ki volt ő.

Vegyetek példát Kossuth Lajos apától, ki nemcsak nagy politikus és ékes szóló volt, hanem igazi tudós és művész is. Mikor mint számkiűzött egy ízben a francziák császárijánál járt, az bizonyos évi segélyt ajánlott fel neki, hogy a miből éljen; de ő szerényen megköszönve, így válaszolt: „A francziák császára nem elég gazdag arra, hogy Kossuth Lajosnak alamizsnát adjon“. Halljátok! Ilyen volt ő egész életében. Munkájával kereste kenyerét. Irt, tanult, festett, gyűjtötte az Alpesek füveit és kincseit s hazájának ajándékozta mindenét.

Iparra hát magyar! Kövesd a nagyjaid példáit!

Iparra magyar! mert ettől függ jövőd és élted boldogsága. A mi országunknak sok kincse van s tőled függ, hogy azt megtaláld, felhasználj és javadra fordítsd.

S ha erre képes vagy, akkor nem kell, hogy Amerikába vándorolj. És ha csak-

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGYÁJA.

A SZINMŰ.

Henry de Forgei

A Székely-Udvarhely számára francziából:

Ferencz Tivadar.

V.

Dobogó szívvvel várta Mártha férje szindarabjának bemutatását. A hírlapírók már előre felhívták a közönség figyelmét e darabra, mert ez egyik tehetséges, fiatal barátjuk első színműve volt és mindenki fényes sikert jósolt a darabnak.

— Miért nem beszélsz nekem valamit művednek tartalmáról — kérdező férjéről Dubreuil asszony.

— Nagyon mulattató dolgot fogsz hallani, különösen az asszonyoknak fog tetszeni.

A darab nem volt valami vigjáték, hanem inkább dráma és pedig egy megrendítő dráma, a mely az emberi kedély egyik legfájdalmasabb szenvedését tárgyalja.

A darab óriási sikert aratott, egy még eddig el nem látott sikert; valódi remekmű volt az, ötszázszor adva egymás után és szerzőjét a legjelesebb élő írókkal egyenrangúnak nyilvánították.

Mártha egy mályvaszínű ruhában igézően öltözve egy páholyban jelent meg egy pár udvarlójától körülvéve, a kik között a gróf is volt látható és a ki különben lépten-nyomon követte őt.

A darab első felvonása már ámulatba ejtette Mártát. A történet, a mely lezajlott a színpadon,

ismeretes volt előtte: úgy tetszett neki, hogy az egész nem egyéb, mint boldog menyasszonyi multjának élethű előadása.

Finom kis kezével tapsolni kezdett, boldognak érezte magát, hogy még egyszer láthatta szemé előtt elvonulni azt a boldog időt, mikor még menyasszony volt.

Szemével férjét kereste, a ki láthatatlan volt a közönség előtt és nem hallgatott a tapsviharra.

A második felvonásban rohamosan haladt előre a cselekmény. Viharos jelenet fejlődik a két hitvestárs között, egy jelenet, mely Mártára nézve nagyon meglepő volt, most eszébe juttatta a férjével volt első összetűzését.

Most már világos volt előtte, hogy férje a közös házaseteket tárgyalta e darabjában. Ez nagyon felingerelte őt és csak azt szerette volna tudni, hogy mi lesz a darab megoldása? Mártha olyan közönyösen, sőt talán idegenszerűen viselte magát férjével szemben, hogy ez — legalább úgy gondolkozott — mitsem mondhat már róla.

A harmadik felvonás csodálatraméltó volt. Ebben a férj szenvedése remekül volt előadva: a mint lemond szeretett nejeről, a kin és fájdalom, mely szívében dul és gyengéd szeretete, mit neje iránt most is érez: látni lehetett, hogy nejeinek könnyelmű élete szolgált mintaképül.

Ez — a szó legszorosabb értelmében véve — remek mű volt. Mártha dobogó szívvvel nézte az előadást. Minden egyes mondat, a mely a színpadon elhangzott, neki szólt és törzsúrás volt szívének. Vajjon lehetséges lett volna-e, hogy Péter annyit szenvedett érte? Mert most már biztos volt, hogy ez a szindarab nem egyéb, mint saját élettörténete, menyasszonyi korától a mai

napig. És mégis, ő sohasem hallotta férjét panaszkodni.

Rettenetes volt büntetése, a mint a színpadon lezajló jelenetekből ráismert a saját könnyelmű és férjének zaklatott életére! Láta, hogy a színésznő, a ki a könnyelmű asszony szerepét játszotta, az tetőtől talpig ő maga; férje pedig a komoly gondolkodású és nemesen érző férfi, a ki tőr és szenved és mitsem szól.

És a mig a közönség tapsolt és a lámpák elé hívta a szerzőt, addig a gróf — az egész dologból egy szót sem értve — oda sugott Mártának:

— Kedves barátném, férje derék ember, majd segítünk rajta.

Mártha azonban rá sem hederített, hanem mindinkább elhalványodott, mig végre zokogni kezdett.

— Kérem, itt a karom édes barátném — mondá a gróf, Mártha felé hajolva.

— Nem uram, nem fogadom el! Nagyon örülök, ha most férjem nyújtja nekem karját.

Péter ezt megtette és nem minden erőltetés nélkül utat törve magának és nejeének, a tapsoló közönségtől körülvéve, elhagyta a színházat.

Jó barátok és ismerősök társaságában elementek vacsorálni egy szállodába, a mely a színészek és művészek találkozási helye volt és kellemesen töltötték az estét.

Végre hazamentek; alig hogy megérkeztek lakásukba és Péter maga után betette az ajtót, Mártha térdre borult előtte és zokogva mondá:

— Bocsáss meg! Mindent megértettem!

(Vége.)

DIADAL! **Elismert legjobb honi pezsgő.** **DIADAL!**

ugyan kedved van vándorolni, tudod hová vándorolj? A mezőségre, hová a te hazád előljárói gyönyörű szép telepes házakat építettek, igazi dusan termő földre, akkora területen, mint Székelykeresztúrtól Segesvárig, mely házak csak a lakókra vároznak. A házak környéke és az utak széle gyümölcsfával szépen be van ültetve és a telepes házak mentén végig megy a Marosludastól Beszterczéig közlekedő vasutvonal. Tehát a kormány még vasuti közlekedésről is gondoskodott a telepes lakosok számára.

Én beutaztam ezt a vidéket s mindenkinek jó lélekkel ajánlom, hogy Amerika helyett a „Mezőségré“ vándoroljon, mert jövőben bizonyosan a Mezőség lesz Magyarország kincses bányája.

Egy kissé kitérők a kerékvágásból, de a nemzetem iránt való jóindulat ösztökele s ami a lelkem nyomá, ide irám, mert fáj látnom, mikor egyik-másik honfitársam Amerikába vándorol, holott itthon is megélhetne.

Iparra magyar! mert még a mi édes magyar hazánknak is sok oly része van, hol az iparos embert nélkülözik

Hogy pedig csakugyan iparra menjen a magyar és azt megszeresse, e tekintetben is a feladat egyik nagy része a magyar tanítóságra vár, kiről Jókai Mór, a legnagyobb írónk, azt mondta: „Magyarországot másodszer a néptanítók kell, hogy meghódítsák.“ S e hódításnak Magyarországnak iparos országgá tétele is egyik igen lényeges részét képezi.

Épen ezért a tanító már az iskolában nevelje egy a gyermekeket, hogy ők az iparos és kereskedői pályát még ott megkedveljék és azoktól ne idegenkedjenek. Igyekeznek a szülőket is felvilágosítani és reábirni arra, hogy a gyermekeiket adják az iparos, meg a kereskedői pályára is.

S most, midőn az igen tisztelt tanító-társaim egy-egy raj új nemzedéket az iskolából kibocsátottak az életbe s a szülők csaknem aggódnak a felett, hogy miféle megélhetési módot biztosítsanak a gyermekeiknek, különösen ragadják meg az alkalmat és buzdítsák a szülőket, hogy adják gyermekeiket az iparos, meg a kereskedői pályára is.

Iparra magyar! Mert ha Kossuth Lajos édes apád nem szorult alamizsnára, bizonyosan te sem fogsz koldus botra jutni.

Kozma Miklós.

Községi levelek portómentessége. A községi levelei csak részben élveznek portómentességet az államtól. Az olyan levelek után, melyeket átruházott állami hatáskörben küldenek, nem fizetnek portót, egyéb községi ügyek után azonban épúgy mint bármely magánfél. Aradvármegye segíteni óhajt ezen az állapoton és felirt az országgyűléshez a községi levelek teljes portómentességét kérve. A feliratot pártolás végett most küldi szét a törvényhatóságoknak.

A postatakarékpénztári csekkforgalom. Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter a postatakarékpénztári csekkforgalom népszerűsítése érdekében az e forgalomra nézve 200 koronában megállapított törzsszegnek 100 koronára való leszállítását rendelte el. A kereskedelemügyi miniszter ez intézkedése módot akar nyújtani arra, hogy a postatakarékpénztár csekkberendezését most már a kisebb gazdasági körök is nagyobb mértékben használhassák. Megmarad azonban az az intézkedés, mely szerint oly esetekben, midőn valamely csekkzámlán az összforgalom a törzsbetéthez képest aránytalan mértékűt öltene, a törzsbetétnak megfelelő fölemelése követelhető. A törzsbetétnak leszállítására vonatkozó eme rendelkezés augusztus 1-én lép életbe.

A közigazgatási alkalmazottak mellékfoglalkozása. A belügyminiszter rendeletet bocsátott ki közigazgatási alkalmazottak számára, melyben a visszaélések meggátolása céljából megtiltja a díjért való mellékfoglalkozást. A rendelet kivételt tesz a vármegyei tisztú ügyészszel, a vármegyei levéltárnokkal, a központi bírókkal, a községi jegyzőkkel, kiknek bizonyos korlátok között megengedi a díjért való mellékfoglalkozás üzését.

A székely nép anyagi romlásának indító okai. (4 folyt.)

— Közli: lengyelfalvi báró Orbán Ottó. —

Most a székely ember, ha országos, vagy hetivásárra megyen, nem fog bé két-három szép tetszetős csikót; azok farkát nem köti fel bokrértára, a sallangos kantárért és arra bojtának való piros hárászért nem ad ki pénzt; a vigszavu csengő is már rég elveszett a háztól, mert azokra most nincsen szüksége; a lószekérről szintén lehullott a vasalás, vagy pedig át lett változtatva tehén-, avagy bival-szekérré.

A helyett, hogy lószekéren menjen ügyesbajos dolgát elintézni, most a székely egy mogyorófa-pálcát fog a kezében és ló helyett a saját maga két lábát hajtogatva előre, lépésről-lépésre úgy megyen a vásárra, vagy pedig gyakori idezésekre a városba. Ha közülök valaki fuvarozás, vagy más keresetmód és földművelésre lovat tart, azok annyira értéktelen páriák, hogy szánalom a szegény állatokra nézni; értéket pedig nagyon keveset képviselnek.

A székely gazdák már régen nem mennek őszszel szüretre borért; most a pinczékben és kamarákban boros hordók helyett káposztás-kadakat találunk; bor helyett masinapálinkát iszik a székely ember. Télen keresztül igen kevés része és csak a jobb módúak ölnék disznót; a szegényebb sorsuak kolbász, oldalas és más disznóaprólék helyett káposztalevet szüresölgetnek puliszkához, kenyérral pedig disznólab helyett sóskáposztát eszik.

Kecsét most nem azért tart a székely, hogy azt kiadja az eszterára juhtej-szaporítani, hogy több turót nyerjen utána, hanem azért, hogy fejős tehén helyett használja és a tejéből magát és családját táplálja.

Mai nap ha a székelynek eladó birtoka van, kinálhat azzal füt-fát, nem kell senkinek. Ha feleárárt kínálja, sem kap reá vevőt. Most csak dobzó mellett, mondhatni ingyen adja el a végrehajtó az ősi székely birtokot.

Ha pedig pénzre van szüksége a székely embernek, most nem bírja azt saját gazdaságából előteremtteni, hanem kölcsönt kell felvennie a takarékpénztárakból. A pajtájából hiányzik a szép ökrök, tetszetős ökörtulok és más növendékmarha; a jóvérű csikó nem nyihog; az istállóban; a baromkert elpusztult az udvaráról meddő juh- és berbecsekkel együtt; a birtokvásárlás pedig nagyon ritkán okoz fejfájást; e helyett inkább a birtok-eladás bántja és keseríti el az életét.

(Folyt. köv.)

Egyházi élet.

Építsünk Székelyudvarhelyen templomot! A közművelődés oltárán Isten dicsőségére áldoz, ki a Székelyudvarhelyen építendő unitárius templom költségeihez hozzájárul. Az egyházközség előljárósága a következő kegyes adományokat vette és hálás köszönettel nyugtatja: Imreh József 212. sz. gyűjtőívén: Imreh József főszolgabíró 40 K, ifj. Imreh József 5 K, Imreh Jankó 5 K, együtt 50 korona. Özv. Kovács Lajosné sz. Raffay Teréz 207. sz. gyűjtőívén: Kovács Lajos, Nagy Gyula 5—5 K, özv. Kovács Lajosné Raffay Teréz 4 K, Kovács Lajosné Loyczel Ilona, Nagy Boriska, Csipkés Árpád, Sándor Gergely, Vots-Kardos Klára, Szabó Gézáné 2—2 K, Kovács Kálmán, Kovács Mariska, Kovács Irén, Kovács Ilona, Kovács Böske, Veress Árpád, özv. Loyczel Ferenczné, Bálint Ferenczné, Sándor Gábor, Bottos István, Galaczy Károly, Csikszeredai ref. egyház, Bitay Béla, Pap Györgyné 1—1 K, együtt 40 K. Dr. Gálffy Dénes 237. sz. gyűjtőívén: dr. Gálffy Dénes, Dimény Mózes 2—2 K, Weisz Sándor, Tölgyessy Gyula, Gömöry Károly, N. István, Schusztar János, Schaden Frigyes 1—1 K, együtt 10 korona. A 271. sz. gyűjtőívén: Dr. Ferencz Ákos 20 K. Gyűjtőív nélkül: Gyulai Árpád 10 K. Az I—IX. közlemény összege 2153 K 04 fillér. E közlemény összege 130 korona. Összesen 2283 korona 04 fillér. (Folyt. köv.)

Tan- és nevelésügy.

Fölvételi értesítés a székelyudvarhelyi m. kir. állami kő- és agyagipari szakiskolába. Cél: négy éves tanfolyam alatt a tanulókat gyakorlatilag képzett, elméletileg művelt iparosokká nevelni. Rendes tanuló felvételtnek: a) akik legalább 2 középiskolai vagy 6 népiskolai osztályt végeztek, esetleg a tanoncziskolát 3 éven át jó sikerrel látogatták; b) akik 12 éves kort elérték és ép, egészséges, kifejlett testalkattal bírnak. A fölvételi tolyamodványhoz csatolandók: a) keresztlevél, b) iskolai bizonyítvány, c) az atya vagy gyám kötelező nyilatkozata arról, hogy a felvett ifju a szakiskola IV. évfolyamát teljesen bevégezi, d) orvosi és újraoltási bizonyítvány. A tanítás teljesen díjmentes. Műhely-biztosíték címén hat korona az intézet pénztárába befizetendő. Szegénysorsu, de jó magaviseletű és szorgalmas tanulók egész, vagy fél ösztöndíjban részesülnek, ha szegénységüket hitelesen igazolják. Az intézettel kapcsolatosan internátus áll fenn, amelyben a nem ösztöndíjas tanulók ez idő szerint 15 korona 98 fillért fizetnek. A fölvételi, illetőleg ösztöndíj iránti kérvények az intézet felügyelő-bizottsághoz címezve, legkésőbb folyó évi augusztus hó 10 ig az igazgatósághoz nyújtandók be. Egyébben az iskola évi értesítője nyújt tájékoztatást, melyet az intézet igazgatósága kívánatra készséggel küld meg az érdeklődőknek. Székelyudvarhely, 1903. május hóban. Az igazgatóság.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt lehetőleg gyorsan intézkedni sziveskedjenek.

hogy a lap szétküldése fönnakadást ne szenvedjen.

Külömfélék.

— **Egy kis emlékezés.** Jóleső örömmel emlékezünk vissza kishalmgyi Hollak Arthur, vármegyénk főispánjának diadal-utjára, melyet ma négy éve székely anyavármegyénk apraja-nagyjának Hozsánája között, előkelő barátai kíséretében tett meg ideérkezésekor. Azóta vas-marokkal, nemes szívének egész melegevel dolgozott elárvult, pártviszályok dulasától szenvedett vármegyénk jövőjének megteremtésén. Igazsággal, szeretettel, páratlan munkássággal állott meg helyén s széleskörű működése terén mindenütt egész ember volt. Szóval azok, kik vármegyénk előhaladását akarták, benne soha egy pillanatra sem csalódtak. Isten segítse további munkálkodásában s tartsa meg körünkben vármegyénk közügyeinek előmozdítására!

— **Kinevezés.** A király Nagy Kálmán helybeli kir. járásbíróságunk egyik derék jegyzőjét a debreczeni kir. járásbírószághoz albirónak nevezte ki.

— **A róm. katolikus főgymnasium** vasárnap tartotta év-végi záró ünnepélyét előkelő s nagyszámú közönség jelenlétében. Az ünnepély reggel 8 órakor hálaadó istentisztelettel kezdődött, mely után az ifjuság, a tanári kar s az érdeklődők serege az intézet nagytermébe vonult, a hol a növendékek ének-, zenedarabok és szavalatok előadásával gyönyörködtette a jelenvoltagekat. Majd az igazgató beszámolója s a jutalmak kiosztása következett. Az évzáró ünnepélynek legszebb jele volt az, mikor az intézet érdemes igazgatója a kartársi szeretet meghatott hangján üdvözölte Jánosy Péter tanárt, mint a ki ebben az évben töltötte be tanári működésének 30-ik esztendejét. Ehhez a módhoz kellett folyamodnia s így a derék kartásra Isten áldását esedeznie, mivelhogy a jubiláns minden ünnepeltetéstől már eleve visszavonult. Az igazgató szép szavait zajs eljenzés követte, mire a jubiláló tanár mondott a nem várt ünnepeltetésért köszönetet.

— **Adományok a múzeumnak.** Az udvarhely-vármegyei múzeum-egyesület nevében köszönetet mondok e helyen Hlatky Miklós főreáliskolai tanár urnak, ki az alapítandó megyei múzeum könyvtárának két régi könyvet adományozott, továbbá Fankovich Tibor főreáliskolai tanulóknak, ki a múzeum pénzügyjteményét egy drb ritka pénzzel gyarapította. Csekély Adolf, muzeumi igazgató.

— **Halálozás.** Kisborosnyói és kányádi Tompa László, nyug. vármegyei aljegyző és volt 1848—49-es honvéd, Tompa Árpád kir. fő-reáliskolánk kiváló történettáranak édes atyja élete 73-ik évében e napokban megszűnt élni Bethalván. Hült tetemeit az ev. ref. szertartás

szert helyezették örök nyugalomra általános részvét mellett. Az elhunytat gyászolják: Tompa Lászlóné szül. Pálffy Berta, felesége; öz. Tompa Kálmánné szül. Bereczky Katalin, Tompa Árpádné szül. Szent-Királyi Lenke, menyei; öz. Enyedy Albertné szül. Tompa Etelka, Tompa Árpád, Tompa László, gyermekei; Enyedi Róbert, Jakabházy Samuné szül. Tompa Etelka, Tompa Katinka, Tompa Ilonka, Tompa Mariska, Tompa Mártha, Tompa Kálmán, Tompa Lili és Tompa Lenke, unokái.

— **Iskolai értesítők.** A helybeli középiskolák tanév végi értesítői e hét elején kerültek nyilvánosságra. A róm. kath. főgymnasium értesítőjét S o ó Gáspár igazgató és a kir. főreáliskoláét dr S o l y m o s s y Lajos kir. igazgató bocsátották közre, míg az állami felsőleányiskola értesítőjét Weinberger Fanni igazgató szerkesztette.

— **Működvelői színelőadás** volt Péter és Pál napján Vágás községben, hol az odaváló egyszerű székely földmives polgárok és nőkből alakult társaság a „Czigány” című népszínművet adta elő. El kell ismerni, hogy minden egyes tag szerepét szorgalommal tanulta be, elég ügyesen alakított s így az előadás, mivel nagyszámu közönség volt jelen, ugy erkölcsi, mint anyagi tekintetben sikerültnek mondható. E jótékony célra szolgáló előadásnak mestere, lelke Járó Áron ottani r. kath. kántor-tanító volt, ki igazán ember feletti munkát végzett, midőn a nyers anyagot ily ügyesen betanította, ezzel is tanujelét adva sokoldalú ügyességének. Mint tudjuk — mai nap — köz-kivánatra a darabot újból előadják.

— **Katonai élelmezés.** A csász. és királyi 12. hadtest élelmezéskéleteit ajánlati tárgyalások útján a következő napokon és helyeken biztosítja: Gyulafehérvár, Szászváros, Erzsébetváros és Abrudbánya; Nagyszébenben július 13-án: Nagyszében, Fogaras, Nagydíszód, Medgyes és Székelyudvarhely; Kolozsvár július 14-én: Kolozsvár, Marosvásárhely és hozzá tartozó sátoztábor, valamint Beszterce; Brassó július 15. és 16-án: Brassó, Botfalú, Szentpéter, Höltyény, Földvár, Feketehalom, Keresztényfalva, Vidombák és Rozsnyó kiszolgáltatási állomások számára.

— **Vármegyénk pusztulását** jelző címmel mult számunkban egy tudósítás jelent meg, amelynek egyrésze Bikafalva község árvíz-veszedelmét tárgyalta. A tudósításban foglalt s a hatóságot érintő részre, illetékes helyről a következő sorok közlésére felkerettünk: A Hodgya-patak szabályozására vonatkozó határozat 21353—1899. alisp. sz. a., ennek jogerőre emelkedése után az engedély-okirat 5465—900. sz. alatt adatott ki. A munkálat megkezdése és bevégzése hatóságilag szorgalmaztatott, mire Bikafalva község bejelentette, hogy a 2800 K költséget fedezni nem tudja. Ennek következtében 13837—901. alisp. sz. alatt a földmívelésügyi miniszter urhoz előterjesztés tételt segélyadás iránt; minek eredményében a költségek telének hordozását miniszter ur elvállalta s 1400 koronát 105,140—902. sz. alatt kiutalt. A község által a főszolgabíró útján 617 K 38 f folyt be ezen szabályozási költség fedezésére, tehát összesen 2017 K 38 fillér, mely időkoronkint a felmerült szükséghez képest a járási főszolgabírónak kiutaltatott. A számadások okmányolva, a főszolgabíró útján az alispánhoz felterjesztettek és számvetőleg felülvizsgáltattak. A földmívelésügyi miniszter ur 1279—903. sz. alatt kelt értesítése szerint a munkálat felülvizsgálatának eszközzésére Péch Béla műszaki tanácsost küldötte ki. Az említett összeg tulnyomó részben felhasználtatott, másrésze pedig a községnek kiadatott s épen ez utóbbi összegből készített most a község az árvíz által elvitt hidakat és erősíti meg ahol szükség, a Hodgya-patak partjait. Különben megjegyzendő, hogy a községben, amióta ez a munkálat keresztül vitett, a községi közmunkát csak csendőri karhatalom felhasználásával lehet végeztetni, mivel a lakosok egy-két nagyszámu embernek a példája után indulva, azt hiszik, hogy ha egy kis viz lefut a község között s valami kárt csinál, már az egész ország figyelmét Bikafalvára kell irányítani és a helyreállításokat idegen munkásokkal elvégeztetni, hogy ők aztán annál jobban nevetessenek a markukba. Jellemző, hogy mikor az inségsegélylyel, a községi érdekében folyt a patak-szabályozás: bikafalvi munkásokat drága pénzért sem lehetett kapni és így — szegény szemre — magyarországi kubikosokkal kellett az egész munkálatot elvégeztetni.

— **Hölgyeim!** Legmodernebb, a legkedveltebb szépitőszert az egész világon elterjedt Föld-

des-féle M a r g i t - c r é m e. Teljesen ártalmatlan zsirmentes arczkenőcs. Meglepő csodás hatása, szeplőt, májfoltot, pattanást és az arcz mindenemű tisztatlanságát pár nap alatt eltávolítja, a ránczokat, redőket kisimítja és az arcznak finom, fiatal rózsás színt ad. Nagy tégely 2, kicsi 1 K. Kapható a készítőnél: Földes Kelemen gyógyszerésznél Aradon és minden gyógyszerárban.

— **Szövetkezetek.** Vármegyénk területén újabbán két fogyasztási és értékesítő szövetkezet alakult: egyik Bözöd és a más Lövete községben.

— **Könyv az Életpályákról.** Ezen érdemes munkája Ferenczy István nagyszébeni áll. főgymnáziumi igazgatónak, most már a harmadik javított és a legújabb viszonyokhoz alkalmazott, bővített kiadásban jelent meg Stampfel Károly könyvkiadónál Pozsonyban. Az „Életpályák” első és második kiadásánál is kiemeltük annak közérdekű, hézagpótló voltát. Biztos utmutatással szolgál ezen mű az életpályát választani akaró ifjúságnak, egyszersmind üdvös kézikönyv a családapáknak, gyámoknak és tanferfiaknak is. Ezen harmadik kiadás, mely tetemesen bővített alakban látott napvilágot, kétszeres elismerésünkre tarthat számot, mert valóban ninesen olyan közpályá hazánkban, melyre vonatkozólag e hasznos kötetben ne kapnánk felvilágosítást. Fel van itt sorolva mindaz, a mi a pályák fontos kérdésére vonatkozólag a minősítő és szervező törvényekben, szabályzatokban, iskolai értesítőben és hivatalos lapokban szétszórtan megjelent. Kétszeres hasznát veheti ezen munkának mindenki, akinek pályaválasztás előtt álló fia vagy rokona van, mivel a legkülönbözőbb állások közötti különbséget könnyen felismerheti és ezáltal a körülményeknek, az illető ifju tehetségének és képzettségének legjobban megfelelőt tudja kiválasztani. Az „Életpályák” harmadik kiadása füve 4 korona, bekötve 5 korona. Kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál könyv-, papir-, iró- és rajzszerekeskedése) Székelyudvarhelyt, Kosuth-utca 15. sz.

— **The Standard életbiztosító-társaság** hetvenedik évi közgyűlését Edinburghban, 1.03. ápril 28-án, kedden tartotta meg A. R. C. Pitman ur, W. S. elnökletével. A jelentésben közölt eredmények: 1902. évben beérkezett 5894 ajánlat összege 73,460,285. — 1902. évben elfogadott biztosítások összege (4815 kötvény) 56,557,578. — Az új kötvények évi díja 2,315,867. — 240 új járadék-szerződésért bevételeztetett 3,591,885. — Kifizetések 1902-ben: 1. Halálesetek folytán, 1115 kötvény, a nyereményrész hozzáadásával 1,437,988. — Kifizetések összege 18,516,823. — Biztosítási állom. 1902 nov. 15-én 653,573,635. — Évi bevétel 32,427,080. —, ebből 22,329,098 K díjbevétele és 10,097,982 K a beruházások jövedelme. Vagyon 257,552,783. — Szaporodott 1902-ben 8,250.360 40 koronával.

— **Az Erzsébet-kert a mai napon megnyílik.**

Csarnok.

Prolog.

(A székelykeresztúri nyári színház megnyitó előadásán szavaltta: Berkli Lili.)

Hangos kis pacsirta miért törsz az égnek?
Hisz jobb lenn a földön szemeket keresve,
Mért nem ülsz pihenni nótás csalóányom
Ha feljön a csillag, ha leszáll az este?
Fényes tollu rabja cifra kalitkának
Hangod szintelen lesz, a dallamod bágyadt,
Mig körülillatoz derűs nyári hajnal —
Nem is szállsz versenyre a pacsirta-dallal!

Sok tornyu templomát elhagyja az Isten,
Barsonyos rét fűvén ragyog fényes trónja,
Az örök irgalmat, az éltető áldást
Míad a két kezével népre itt ontja.
Áldozati lángok ah! újra felgyulnak,
Dicsérete zeng a tündöklő Hadurnak,
Ki ezerév előtt itten cserél fel
Hadverő kardját a béke keresztjével.

Az Ige testet ölt s biztos kőlakából,
Kiröppen merészen, tüzes, ifju szárnyon,
Hogy lelkes papjai csüggedetlen ajkán,
Dicsősséggel uj, meg uj földet bejárjon.

Es hirdető vidám vándor fecskénépe,
Fészket rak a vidék csöndes ereszébe.
Egyszerű kis otthon, ámde meleg, tiszta —
Glóriát von fölé az isteni szikra.

Tükröző csillárok csillagszóró fénye,
Brokát páholyokon kedvtelve nem ragyog,
De villanytűzénél ragyogóbb szemekkel
Telve itt is, ott is a tarka széksorok.
Ezerféle díszlet, sallang nem kell semmi,
Oh mi nagy boldogság ígét ily hirdetni,
Hirrel, dicsőséggel százszor is fölér ez:
Ugy beszélni, tenni mint az ember érez!

... Népes lesz a színpad, — sok jó ismerősök
Közt az öreg P e t u r menyköveit dörgi,
Előttünk megy veszni R á k ó c z i v i l l á m a.
Es az elgyötört L e a r végatkait hörgi.
Gyorsan váltakoznak a sötétlő képek,
Mögöttük már vigság, játszi tréfa, ének.
Es a nemes jókedv lesz korlátlan ur itt —
S látjuk pajzánkodni a hetyke B o b urfit.

Dramai fenségben, vidám énekszóban
Édes magyar nyelvünk dicsérete zendül,
Dobogjon fel a szív, kicsiny seregünknel
Nem hirdeti más sem ékebben, szebbül.
Ünnepi hangulat áradjon most széjjel,
Ránk virradt a Hajnal, hosszú volt az éjjel.
Hevülő keblekből hálaimák kelnek:
Hogy uj temploma áll a magyar szellemnek!

Kerekes Andor.

Közgazdaság.

Gazdasszonyképző iskola. Darányi földmívelésügyi miniszter megvalósítja régi tervét és Gödöllőn gazdasszonyképző-iskolát állít. Az iskolának célja, hogy a középosztály leányait a háztartás vezetésére kiképezze és alkalmat adjon arra is, hogy magukat különösen a kerteszerű gazdaságok vezetésébe begyakorolják. Továbbá a gazdálkodás egyes ágaihoz, így különösen a tejgazdaság, kertészet, baromfitenyésztés, méhészethez szükséges ismereteket megszerezhessek. A tanfolyam egy évig tart és arra évenként 30—40 növendéket vesznek föl. A növendékek számára internátus épül, az iskola céljaira a baromfitenyésztő telep épületeit megfelelőleg átalakítják.

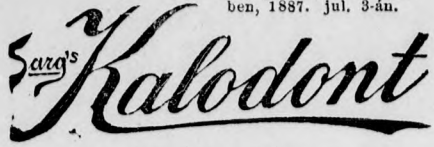
A komlótermelők szervezkedése. A Segesvári Komlószövetkezet az őszön már saját, most épülő vásáresarnokában fogja a komlóvásárokat tartani. Ezen csarnok megnyitása alkalmával országos komlókiállítás is rendez értékes díjakkal. Bejelentési lapok az elnökségtől, Segesvárról kérhetők. Fontos működése lesz a szövetkezetnek az is, hogy az ideai komlóértékesítési idényben, augusztus közepétől októberig, minden héten, esetleg sürűben is, komlópiaczi árutudósításokat szerkeszt a saazi, nürnbergi piaci s a hazai komlóárakról. Ezen tudósításokra nemcsak a tagok, de más komlótermelők s hazai sörgyárosok is előfizethetnek. Hazai komlótermelőink hálásak lehetnek a szövetkezetnek, mert eddigelé a hazai lapok alig 1—2 komlós köréből szerezhettek tudomást a komlóárak felől, erősen ki lévén téve a cseh komlóügynökök hamis híreszteléseinek. Mindez határozott haladást jelent a szövetkezet életében, a mi az új elnöknek, dr Beldi László főispánnak köszönhető, ki ezen a téren is erős munkatársa a magyar föld vezérének, Darányi miniszternek. A mostani hosszas esőzések révén sok hazai komlóból a komlótörök betegedéséről jön hír, de külföldről, Hersbruck, Elzászból, Posenből s különösen Angliából erősen panaszkodnak, hogy nemcsak a sok eső akadályozza a komló fejlődését, de a hideg éjjelek is s így a gyengélkedő növényen erősen rágódik a komlóbolha és a levéltetű.

Törvénykezés.

Sok munka, kevés munkaerő! Bizonyára a címűl vett okból — általában székelyföldi kir. telekkönyvi hatóságainktól — ha nagyon sürgeti — hónapok, sőt fél évek multával juthat közönségünk hozzá valamely ügyének elintézéséhez. Hogy e miatt minő hátrányok és károk történnek különösen a jelzálogkölcönök lebonnyolítása körül, azt csak azok tudnák megmondani, kiknek balsorsuk ilyen ügyek kérelmezését juttatta osztály-részül. Telekkönyvi másolatok beszerzésére meg ne is gondoljunk... Rendes körülmények mellett jó félev beletelik, mig hozzájuthatunk. Vajjon nem lehetne ezen segíteni?... Mert hogy az állapot türehtetlen, vita tárgyat sem képezheti. Ajánljuk az illetékes körök figyelmébe — rövid és sürgős megfontolás céljából...

Nyilt-tér*

Rövid használat után nélkülözhetlen.
Igen alkalmas utazásoknál.
Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva.
Bizonysítvány kelt Bécsben, 1887. Jul. 3-án.

nélkülözhetlen fogtisztító szer.

Elsőrangú higienikusok elismerik, hogy egészségünk fenntartásánál nem nélkülözhető a fogak és a száj-türeg gondos ápolása. Nevezetesen gyomorbetegségek hátríthatók el ezáltal. Emellett legsikeresebbnek bizonyul a „KALODONT”, mely az antiszeptikus hatást a fogaknál szükséges mechanikus tisztítással kitűnően egyesíti.

Apró hirdetések.

E rovatban minden szót 4 fillérért, vastagabb betűvel 8 fillérért közöl a kiadóhivatal.

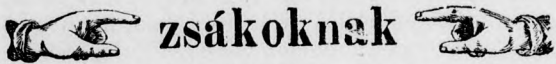
Fagylalt a legkülönbözőbb választékban is **friss** minőségben **állandóan** kaphatók: **Ernszt György cukrászatában** Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15. sz. alatt. Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

Borivóknak szavatosság mellett ajánlom, saját termésű, rizling és fekete burgundi, ó- és új boraimat, R a k s á n y i Károly lelkész, Balatonrenyében.

Eladó cséplőgép. Egy használt, levő 4 lóerejű gőzcséplőgép teljes felszereléssel olcsó áron eladó. Czim e lap kiadóhivatalában.

ZSÁKOK.

Legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrás **új és használt**

zsákoknak és minden fajta vízhatlan **ponyváknak**

WINKLER ZSIGMOND-nál

Budapest, VII. Nyár-utca 23.

Teljesen ingyen

Alapított 1840-ben.

dobja ki a pénzt, ha értéketlen utánzatok által hagyja magát elámitani. Az én valódi amerikai Nickel

ANKER-ROSKOPF ÓRAM (Antimagnetique) szabadalmazott Email számlappal, itt látható minta szerint 36 órai járásaalegedül. Kiváló ellenálló képessége, valamint pontos járása által a legkedveltebb és a létező legjobb strapa óra. Különösen ajánlható tisztéknek, vasuti hivatalnokok, csendőrség, pénzügyőrség, kalauzok, gépészek és mindazok részére, kik egy

erős, megbízható és tartós órát akarnak. Ára egy szép nickel lánczsal együtt csak 6 korona 3 évi jótállással, 3 darab vételnél csak 5 korona. Nem megfelelő esetben kicserélem, vagy a pénzt visszaadom. Szétküldés az I. amerikai óragyárak vezérképviselete által **BÖHNEL MIKSA**, órás Bécs, IV., Margaretenstrasse 48/133. a cs. és kir. áll. hivatalnokok szállítója.

OYAS. Kereskedők Roskopf órákat pléttokkal és imitált papír Email számlappal ajánlanak. Ily óra nálam 1 frt 75 kr és megjelölöm, hogy én nem vagyok kereskedő, hanem órás. Az én óraim főnem szabadalmazott Email-számlappal vannak ellátva, pontosan szabályozottak és mindent, ami nincs tenni cözjegyzéssel ellátva, utasítsunk határozottan vissza.

Jorgó János órás, gyári raktár: Bécs, III/4. Rennweg Nr. 75/B.

Levelezőlap elegendő, hogy gazdagon illusztrált árjegyzékemet ingyen és bérmentve megkaphassa, olcsó bevásárlás czéljából. Az üzleti eljárás szigoruan tisztességes, rászédés teljesen kizárva.
— **Órajavitási műhely.** — Mindennemű zsebóra új rugó behelyezése 40 kr. Minden vásárolt, vagy javított óráért kezességet vállalom. — Kivonat a nagy árjegyzékéből: 7787 sz. legolcsóbb, legjobb strapapázióra, nickeltokban 36 órai járással 2 frt 30 kr. 8039 sz. valódi ezüst pánczelláncz 15 gr. 1 frt. 7858 sz. ezüst remontoir, duplafedelű 5 frt. 7989 sz. Ingaóra ütőművel, 2 súlylyal 11 frt 50 kr. 7929 sz. Jó ébresztő óra 1 frt 20 kr. Szíveskedjék nevemre és házszámomra 75/B. pontosan figyelni.

Premier Kerékpárok
leg finomabb a világ
Arjegyzék
Premierwerke Eger, Csehország

Képes levelező-lapok
gyönyörű kivitelekben, legnagyobb választékban kaphatók **BETEGH PÁL** könyvkereskedésében Sz.-udvarhelyt.

Rum, cognac, silvorium,

likörök, likörkréme stb. az általam készített vegytiszta esszenciák és kompozíciókkal házilag egy nyolczad, sőt egynegyed részben olcsóbban állithatók elő, mint készen vett áruk. — Árjegyzék és használati utasítás ingyen és bérmentve. **Baros Gábor** Budapest, VII. Dohány-utca 1. sz. ... Esszenciák és kompozíciók gyára. ...

SCHOTTOLA ERNŐ

Budapest, VI. Andrassy-ut 2. szám.

Legnagyobb raktár egészségügyi, kényelmi és sportcikkben. — Szagmentesen záró szoba-klosettek. — Hygienikus köpő-edények. — Koresolyák és jégpatkók. — **Thermophor: Testmelegítő, mely tűz nélkül a meleget 3-6 órán át tartja.** — **Betegtoló kocsi minden áron.**

Minden osztályról külön árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek meg.

Most érkeztek és szabott, olcsó árak mellett kaphatók!

Különböző ajándék díszművek. * * * Finom levélpapírok dobozokban. **Képes levelező-lapok!**

Legfinomabb bőr- és doublett-arany díszmű-árak.

Női finom bőr kézi-táskák .. .. .

Pénzlárczák és pénzes erszények nagy választékban .. .. .

Tollkések a legkülönbözőbb felszerelésekkel.

Női és férfi doublett-arany óra- és nyaklánczok .. .. .

Dohány-, szivar- és szivarka-tárczák!

Hegedük és hegedű-felszerelések. * * * * * Hegedű- és czipiterahúrok.

Valódi chinai kézi- és díszlegyezők!

Papir- és írószer ujdonságok. — Diszes teniatartók és tollszárak.

„Turul” szabadalmazott író-toll-betét.

Ugyisint több, itt föl nem sorolt díszmű-árak, papírneműek, írópapírok és írószer készletek is olcsón, lelkiismeretes kiszolgálás mellett be-

vásárolhatók:

BETEGH PÁL

könyv-, papir-, író- és rajzszerkereskedésében

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15-ik szám alatt.

Most érkeztek és szabott, olcsó árak mellett kaphatók!